

Ecologisch beargumenteren instellen rustgebied voor wolven n.a.v. incidenten wolf 6 en 16 juli 2024

Notitie van de Zoogdierverseniging

Datum	17 juli 2024
Projectnummer	2024.005
Projectnaam	Wolvenmeldpunt
Opdrachtgever	PROVINCIE UTRECHT
Auteur(s)	Zoogdierverseniging
Projectleider	5.1.2,e 5.1.2,e
Notitienummer	N2024.004
Deze notitie kan geciteerd worden als	Zoogdierverseniging, 2024. Ecologisch beargumenteren afsluiten gebied n.a.v. incidenten wolf 6 en 16 juli 2024. Notitie N2024.004. Zoogdierverseniging, Nijmegen

1. Uw vraag

De provincie Utrecht heeft de Zoogdierverseniging gevraagd om op basis van expert judgement op ecologische gronden te beredeneren welk deel van de natuurgebieden bij Leusden zou moeten worden ingesteld als rustgebied, en afgesloten voor mensen en honden om op korte termijn nieuwe incidenten met wolven te voorkomen. Daarnaast is de vraag hoe groot een bufferstrook daaromheen zou moeten zijn, en welke activiteiten daar moeten worden voorkomen.

Vanwege de urgentie van recente incidenten was het verzoek om binnen enkele uren met een advies te komen.

2. Aanpak

Onderstaand advies is vanwege de korte doorlooptijd opgesteld op basis van eigen kennis van onafhankelijk wolvendeskundigen 5.1.2.e en 5.1.2.e en op basis van kennis van territoriumcoördinator 5.1.2.e zonder raadpleging van internationale literatuur en internationale contacten en daarbij te redeneren vanuit bij de wolvenexperts aanwezige kennis over gedrag en ecologie van wolven, uitgaande van de situatie van een ouderpaar met welpen van 2,5 maand oud.

De vraag kan specifieker worden gesteld als er een analyse wordt gedaan van zenderdata van gezenderde wolven elders in Europa in dit stadium met welpen, met de nuancering dat met deze data mogelijk niet volledig past op de situatie op de Utrechtse Heuvelrug, omdat de omstandigheden op de Utrechtse Heuvelrug afwijken voor wat betreft mate van verstoring.

Het antwoord op de vraag kan preciezer worden beantwoord als data van zenderonderzoeken wordt betrokken om specifiek de vraag te beantwoorden hoe groot het gebied is

3. Advies

Uit de wildcamerbeelden van de wolfmonitoring op de Utrechtse Heuvelrug en uit het documenteren van de probleemsituaties op 6 en 16 juli is af te leiden dat geconstateerde verstoring leidt tot het verplaatsen van welpen, en (blijkbaar noodzakelijk) tot het verdedigen van de welpen, wat leidt tot incidenten tussen wolf en hond, en tussen wolf en mens. Om incidenten te voorkomen is het belangrijk dat verstoring wordt voorkomen, en daarmee dat het rustgebied vergroot.

Eens per dag ontmoeten de ouderdieren en de welpen elkaar op een rendez-vous plaats waar de welpen gevoerd worden en zij enkele uren socialiseren. Rond een rendez-vous plaats zwerven de welpen ca 2 kilometer uit in deze periode dat ze nog klein zijn. Met de nuancering dat de genoemde 2 kilometer klassieke territoria betreft. Er zijn uitzonderingen, en die zijn zeker te verwachten in een dichtbevolkt gebied waar keer op keer verstoring plaatsvindt en de ouderdieren de welpen verplaatsen of begeleiden naar een nieuwe rendez-vous plaats.

Eind augustus zijn de jongen groot genoeg om de ouders kilometers te volgen en verliest een rendez-vous plaats betekenis. Zelfs als die nog in gebruik is, kunnen alle wolven uitwijken bij verstoring en is verdediging niet meer aan de orde. Tenzij er een conflict met een hond ontstaat.

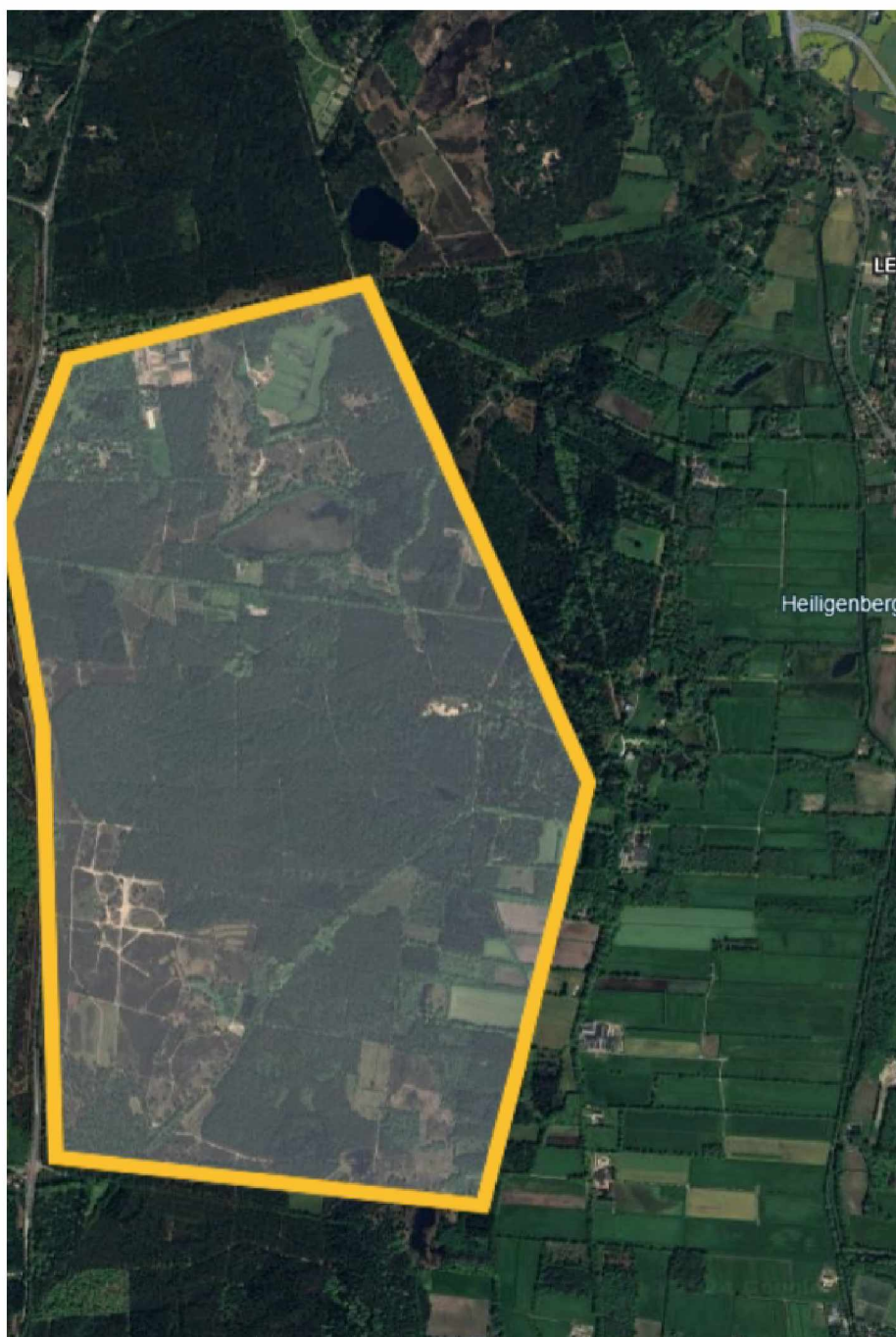
Uit de ervaring met de beschikbare wildcamera's zien we dat de welpen steeds 1-2 km verplaatsen/zijn verplaatst (16 mei eerste beelden Leusderhei, 31 mei verplaatsing Leusderhei naar Den Treek na intensiever gebruik, binnen Den Treek van de voet van het ecoduct Treekerwissel (6 juli) naar de Ringheuveld (16 juli).

Als de maatschappij bijna alle incidenten met ouderdieren wil voorkomen, dan is het raadzaam om het gehele gebied tussen A12 en A28 af te sluiten.

Als dat onuitvoerbaar is, dan is het advies om op korte termijn een gebied van 400 ha (4 km²) tussen Bergzicht en de Waterlooweg als rustgebied te verklaren voor mensen en honden, zie een schetsje in figuur 1. Indien haalbaar zouden ook de bosvakken ten zuidoosten en zuidwesten van Bergzicht afgesloten kunnen worden. Dit geldt voor de periode van de zomervakantie midden-Nederland, wat overeenkomst met het gebruik van rendez-vous plaatsen.

Als dit niet haalbaar is, is het ook mogelijk een ander deel van de Utrechtse Heuvelrug van dezelfde omvang als rustgebied in te stellen. De verwachting is dat de wolven een ingesteld rustgebied gaan vinden. De ouders slepen in dit deel van het jaar uit de wijde omgeving prooien aan, en kunnen de welpen begeleiden naar een nieuw ontdekt rustgebied. Het zou kunnen gaan om gebieden ten zuidoosten en zuidwesten van Bergzicht. Ook de terugkeer naar de Leusderhei (1000 ha) is mogelijk, tenzij daar intensief geoefend wordt in de zomer.

Daarnaast adviseren wij een bufferstrook in te stellen rond de genoemde 400 ha rustgebied. In deze bufferstrook zou moeten worden gestreefd naar een strook van 200m zonder honden en waarin die activiteiten worden voorkomen waardoor wolven kunnen worden verrast, met andere woorden: wandelen op het pad is prima, maar activiteiten waarbij snelheid een rol speelt niet. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om hard fietsen, hard lopen, hard paardrijden, etc of activiteiten met grote groepen. Bij menselijke activiteiten zonder snelheid of in behapbare groepjes mensen, kunnen wolven zich uit de voeten maken en hun welpen bij zich halen. Het is dan niet nodig om als wolf defensief te handelen bij ontmoetingen met mensen. Het is daarbij belangrijk om mensen te informeren wat ze kunnen doen als ze toch een wolf tegenkomen.



Figuur 1: Schets van mogelijk in te stellen rustgebied